

JÓZEF ROMANIUK

Badania nad skutecznością leczenia torbieli jajnikowych u krów preparatem Nymfalon

Zakład Fizjopatologii Rozrodu i Inseminacji Instytutu Weternarii w Bydgoszczy
Kierownik: prof. dr L. JĄSKOWSKI

Torbielowatość jajników występująca przeważnie u krów wysokoprodukcyjnych powoduje znaczne starty gospodarcze. Schorzenie to poważnie obniża płodność pogłowia i jest częstą przyczyną wypadania cennych sztuk ze stada. Stąd też leczenie torbielowatości jajników interesowało badaczy od dawna. Opracowano szereg metod terapii omawianego schorzenia. Przegląd piśmiennictwa dotyczącego metod leczenia podają Dawson (1) i Fitko (2).

Z przeglądu piśmiennictwa wynika, że w leczeniu torbielowatości jajników u krów szerokie zastosowanie znalazły preparaty hormonalne, głównie gonadotropina kosmówkowa i progesteron, które to leki wprowadza się domięśniowo, dożylnie lub bezpośrednio do torbieli. W ostatnich latach coraz częściej zaczyna się stosować terapię hormonalną polegającą na jednorazowym dożylnym wprowadzaniu 3000 j.m. gonadotropiny kosmówkowej i 125 mg progesteronu. Należy przypuszczać, że do zwrotu uwagi na tą metodę przyczyniło się doniesienie Trainina (9), który lecząc torbielowatość jajników czterema metodami, zdecydowanie najlepsze wyniki uzyskał po dożylnym podawaniu preparatu składającego się z gonadotropiny kosmówkowej i progesteronu.

W poszukiwaniu metod najbardziej skutecznego leczenia torbieli jajnikowych uznaliśmy za stosowne sprawdzić skuteczność tej metody w naszych warunkach. Wzięliśmy pod uwagę także fakt, że metoda ta jest bardzo prosta i może być stosowana przez każdego lekarza weterynarii praktykującego w terenie.

Materiał i metody

Doświadczenie przeprowadzono w okresie 2 lat na krowach rasy n.c.b. na terenie 4 gospodarstw uspołecznionych, których łączny średni stan pogłowia kształtował się około 370 krów. Przeciętna wydajność wahała się od 3700—5380 kg mleka rocznie od krowy. Bydło w okresie letnim korzystało z pastwisk natomiast po zakończeniu sezonu pastwiskowego w dwu gospodarstwach korzystało z okólników a w dwu pozostałych praktycznie nie korzystało ze spacerów. Krowy pozostawały od 2—7 lat pod nadzorem autora. Opieka nad rozrodem polegała na comiesięcznej kontroli cielenności oraz leczeniu sztuk nieplodnych. W miarę potrzeby do leczenia krów nieplodnych dojeżdżano częściej.

Diagnozę schorzenia ustalano na podstawie badania zewnętrznego i wewnętrznego narządów rodnych oraz zachowania płciowego krowy. Za krowę dotkniętą torbielowatością uznawano taką u której stwierdzano na jednym lub obu jajnikach obecność torbieli przy braku kurczliwości macicy oraz zaburzeniach cyklu płciowego w postaci stałego popędu płciowego względnie częstych występujących w nieregularnych odstępach czasu rujach lub całkowitym braku popędu płciowego. U pewnej ilości krów obok wymienionych objawów

obserwowano zwiotczenie wiazań krzyżowo-kolcowo-guzowych oraz wypływ z dróg rodnych opalizującego śluzu.

W przypadku zdiagnozowania torbielowatości, jeżeli krowa kwalifikowała się do dalszej hodowli poddawano ją leczeniu, które polegało na rozgnieceniu torbieli oraz dożylnym podaniu preparatu Nymfalon produkowanego przez Laboratoria Nobilis N.V. w Holandii składającego się z 3000 j.m. gonadotropiny kosmówkowej oraz 125 mg progesteronu. Metodę tą zastosowano u 52 krów. 19 z tych krów po wycieleniu nie wykazało w ogóle objawów popędu płciowego, u 13 wystąpiła 1 ruja a u 17 następnych obserwowano w odstępach nieregularnych, przeważnie dłuższych niż 25 dni 2 do 5 rui. U 30-tu krów u których wystąpiły objawy rui torbiele jajnikowe stwierdzono w czasie badania na ciąży. Trzy pozostałe krowy wykazywały objawy stałego popędu płciowego. Średni okres od wycielenia do stwierdzenia obecności torbieli jajnikowych wynosił 125 dni. U 16 krów torbiele jajnikowe rozpoznano do 100 dni (58—99) po wycieleniu, u pozostałych 36 w okresie późniejszym od 101 do 254 dni.

Zwrócono także uwagę na częstotliwość występowania torbieli na jajniku prawym i lewym. W 28 przypadkach torbiele umiejscowione były na jajniku prawym, w 20 na lewym, a w 4 na obu jajnikach.

Wyniki leczenia kontrolowano badaniem rektalnym. Za pozytywny wynik leczenia uważano stwierdzenie ciąży.

Wyniki

Spośród 52 krów poddanych leczeniu normalne cykle płciowe odzyskało i zostało zacieleno 41 (78,8%), 34 (65,4%) po jednym zabiegu leczniczym, 3 (5,8%) po dwu zabiegach i 4 (7,7%) po trzech zabiegach leczniczych. U 4 następnych krów po leczeniu wystąpiły normalne cykle płciowe, jednakże zostały usunięte z hodowli z innych powodów (zapalenie wymion, zadławienia itp.), u 7 pozostałych nastąpił nawrót torbieli (4 z nich leczone były jednokrotnie, 2 — dwukrotnie i jedna trzykrotnie).

Średni okres od zabiegu leczniczego do wystąpienia pierwszej rui wynosił 31 dni, a do zacielenia 54 dni. Po pierwszym unasienianiu zacieliły się 24 (58,5%) krowy. Na jedno zacielenie przypadło średnio 1,7 zabiegów inseminacyjnych. U żadnej z leczonych krów nie obserwowano komplikacji, które mogłyby być uznane jako następstwo rozgniatania torbieli.

W okresie doświadczenia 24 krowy zacieleno po leczeniu zdażyły się wycielić i 17 (70,8%) z nich zacieliło się ponownie, natomiast u 7 (29,2%) pozostałych pojawiły się ponownie torbiele jajnikowe.

Omówienie wyników

Przeprowadzone doświadczenia z uwagi na niezbyt liczny materiał doświadczalny nie upoważniają do ostatecznej oceny skuteczności leczniczej preparatu Nymfalon. Uzyskane wyniki

leczenia krów z torbielowatością jajników są bardzo zbliżone do wyników uzyskanych przez innych autorów, którzy stosowali preparat Nymfalon a także do wyników uzyskanych przy stosowaniu innych metod leczenia.

Trainin (9) poddał leczeniu preparatem Nymfalon 30 krów z różnymi postaciami torbieli jajnikowych, 24 (80%) z nich zacieliło się. Jednakże autor nie podaje ile krów zostało wyleczonych po jednej iniekcji leku ani jaki okres czasu minął od leczenia do zacielenia.

Spriggs (8) przeprowadził doświadczalne leczenie tym samym preparatem 43 krów u których stwierdzono obecność torbieli jajnikowych. Leczenie dało pozytywne wyniki u 67% przypadków. Średni okres od leczenia do zacielenia wynosił 41 dni.

Holy (3) 33 krowom z torbielami jajnikowymi podawał dożylnie od 2500—6000 j.m. gonadotropiny kosmówkowej, 27 (81,8%) z tych krów zacieliło się średnio po 41,4 dniach. Autor nie podaje jaki procent wyleczeń uzyskał po jednym zabiegu leczniczym.

Müller (5) uzyskał 84% pozytywnych wyników leczenia stosując u 155 krów z torbielowatością jajników bardziej skomplikowaną metodę polegającą na rozgniataniu torbieli oraz jednorazowej iniekcji 200 mg progesteronu w oleju łącznie ze 150 000 j. m. witaminy A, 90 000 j.m. witaminy D₃ i 0,09 g witaminy E. Przy pojawieniu się objawów rui podawał dożylnie 1000—1500 j. m. gonadotropiny kosmówkowej.

Kowalczyk (4) leczył 38 krów z torbielami jajnikowymi wprowadzając gonadotropinę kosmówkową w ilości 500 lub 700 j.m. do jamy torbieli. Po jednym zabiegu zostało wyleczonych i zacieliło się 65% krów. Autor nie wspomina jaki okres minął od leczenia do zacielenia.

Znacznie gorsze wyniki leczenia krów z torbielami jajnikowymi uzyskał Schjerven (7), który u 234 sztuk stosował tylko mechaniczne rozgniatanie torbieli. Z liczby tej po jednym zabiegu zostało wyleczonych tylko 107 (45,7%).

W naszych wstępnych badaniach nad leczeniem torbieli jajnikowych u krów uzyskaliśmy także znacznie niższy odsetek wyleczeń (6). Stosowaliśmy wówczas metodę, która polegała na mechanicznym rozgniataniu torbieli oraz domięśniowej iniekcji 400—500 mg progesteronu w oleju. Spośród 39 krów poddanych leczeniu 22 (56,4%) zostało wyleczonych i zacieliło się. 5 z tych krów poddano dwukrotnie zabiegom leczniczym. Należy jednak dodać, że krowy te znajdowały się w znacznie gorszych warunkach środowiskowych niż krowy poddane przez nas leczeniu preparatem Nymfalon.

Porównywanie wyników leczenia torbieli jajnikowych u krów uzyskanych przez różnych autorów i różnymi metodami posiada jednak stosunkowo niewielką wartość przy ocenie po-

szczególnych metod i nie upoważnia do wyciągnięcia zbyt śmiałych wniosków z uwagi na fakt, że doświadczenia przeprowadzone były na różnym materiale i w różnych warunkach środowiskowych. Prócz tego niektórzy z autorów nie podają wszystkich danych, które są potrzebne do określenia skuteczności metod leczenia. Dla uzyskania możliwie obiektywnej oceny właściwości leczniczych preparatu Nymfalon należałoby porównać skuteczność kilku metod na tym samym pogłowiu, w tych samych warunkach środowiskowych oraz na większej ilości przypadków. Niemniej już na podstawie niniejszych badań można stwierdzić, że uzyskane 65,4% pozytywnych wyników leczenia po jednym zabiegu i 78,8% po 1—3 zabiegach leczniczych wydają się być raczej zachęcające, zwłaszcza jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że przeciętna wydajność większości krów była bardzo wysoka.

Autor pragnie podziękować Laboratorium Nobilis N.V. w Boxmeer — Holandia za bezinteresowne dostarczenie leku.

The author wishes to thank the Laboratoria Nobilis N.V. Boxmeer — Holland, for generous supplies of drug.

Piśmiennictwo

1. Dawson F. L. M.: Brit. Vet. J. 113, 112, 1957.
2. Fitko R.: Medycyna Wet. 16, 407, 1960.
3. Holy L.: Proc. IV Int. Congr. Anim. Reprod. Hague, 637, 1961.
4. Kowalczyk S.: Medycyna Wet. 21, 28, 1965.
5. Müller W.: Schweiz. Arch. Tierhk. 107, 340, 1965.
6. Romaniuk J.: Zesz. Probl. Post. Nauk Roln. 67, 153, 1966.
7. Schjerven L.: Nord. Vet. Med. 17, 382, 1965.
8. Spriggs D. N.: Vet. Rec. 83, 231, 1968.
9. Trainin D.: Proc. V Int. Congr. Anim. Reprod. Trento, 266, 1964.

Adres autora: dr Józef Romaniuk, Bydgoszcz, ul. Gen. Świerczewskiego 35 m. 48.

Романюк Ю. — Исследования по эффективности лечения кист яичников у коров при помощи препарата „Nymfalon”.

Препарат „Nymfalon” содержит в 1 дозе 3000 м.е. хорионального гонадотропина и 125 мг прогестерона. Препарат применили интравенозно вместе с механическим раздавливанием кист у 52 коров. Нормальный половой цикл и оплодотворение получили после лечения у 41 коров (78,8%), в том числе у 34 (65,4%) после одного, у 3 (5,8%) после двух и у 4 (7,7%) после трех врачебных приемов. Четыре коровы несмотря на устранение кист были устранены из фермы а у остальных семи кисты яичников снова появились. Продолжительность периода от начала лечения до оплодотворения равнялась в среднем 54 дням.

Romaniuk J. — Investigations on the effect of the treatment of ovarian cysts in cows with Nymfalon.

Fifty two cows with cystic ovaries treated in the following way: after manual rupture of cysts the cows were given intravenous injection of Nymfalon (consisting of 3000 i.u. of chorionic gonadotrophin and 125 mg of progesterone). Forty one animals (78.8%) recovered and conceived, out of it 34 (65.4%) following single, 3 (5.8%) following twofold and 4 (7.7%) following three times treatments. Four cows were culled in spite of disappearing of the cysts. In 7 cows relapsing of cysts were observed. In the recovered animals the mean period from treatment to conception was 54 days.